

Diskusjon om tiltak [kommentar: kanskje heller bare noe spørsmål å tenke over?]

Denne malen kan brukes når trinnteam eller fagseksjoner diskuterer hva de kan gjøre som en del av skolens Dembra-satsing. Målet er en åpen samtale om hva som allerede gjøres og hva som kan gjøres annerledes knyttet til satsingsområdene. Referat fra arbeidet leveres til Dembra-gruppen.

1. Skolens satsingsområder (fyll ut):

Snakk sammen om satsingsområdene. Hva er aktuelle utfordringer knyttet til satsingsområdene for dere? Hvis skolen har flere satsingsområder: er det noen som er mer aktuelle for dere enn andre? Hva ønsker dere særlig å ta fatt i?

2. Prinsipper for forebygging

Dembras fem prinsipper er basert på forskning om hvordan man best kan forebygge ulike former for gruppefiendtlighet og ekskludering. Les gjennom prinsippene (se nedenfor) og diskuter dem opp mot satsingsområdene skolen har valgt.

3. Tiltak vi vil gjennomføre

Diskuter hva dere gjør eller ønsker å gjøre i deres gruppe, på deres trinn, i deres fagseksjon. En rekke tiltak kan være aktuelle: gjennomføring av et [undervisningsopplegg fra dembra.no](https://www.dembra.no), tiltak for lærernes egen kompetanseheving, gjennomgang av lærebøker, diskusjon om inkluderende praksis eller annet.

Bruk Dembras prinsipper som kriterier for hva som er gode tiltak og hvordan de kan gjennomføres. Er tiltakene inkluderende? Fremmer de kritisk tenkning og mangfoldsforståelse?

4. Tiltak vi anbefaler for skolen

Snakk sammen om mulige tiltak for skolen som helhet, med utgangspunkt i Dembras prinsipper. Det kan dreie seg om tiltak skolen allerede gjennomfører eller forslag til nye tiltak. Tiltak kan være mye forskjellig: revidering av ordensreglementet eller handlingsplanen mot krenkende atferd/mobbing, vennskapsuke, turer, foreldremøter eller annet – her er det kreativiteten deres som setter grenser.

Fem prinsipper for forebygging

Hva virker forebyggende mot antisemittisme, rasisme og udemokratiske holdninger? Hvordan kan lærere og skole styrke arbeidet med inkluderende skolemiljø? Dembra er utformet ut fra forskningsbaserte svar på disse to spørsmålene, oppsummert i Dembras fem prinsipper:

1. Inkludering og deltakelse

Ekskluderende holdninger og fordommer om "de andre" gir en følelse av identitet og tilhørighet til vi-gruppen. Det betyr at forebygging må gi tilbud om gode og inkluderende fellesskap som ikke er basert på negative forestillinger om de andre. Derfor er skolens arbeid med demokrati, elevmedvirkning og inkludering sentrale midler for å forebygge marginalisering, diskriminering og trakassering.

2. Kunnskap, kritisk tenkning og nysgjerrighet

Gruppefiendtlighet knytter an både til historiske og aktuelle forestillinger i samfunnet. Kunnskap om disse forestillingene er nødvendig for å kunne fortolke, forebygge og håndtere holdninger i skole der slike forestillinger kommer til uttrykk. Nysgjerrighet er en viktig egenskap som motiverer til å erverve seg ny kunnskap i møte med nye og kanskje ukjente fenomener. Ekskluderende holdninger og ekstremistiske ideologier er basert på stereotypier, ensidige og ofte konspiratoriske verdensbilder. Kritisk tenkning og refleksjon utfordrer og nyanserer fastlåste forestillinger. At kunnskap, nysgjerrighet og kritisk tenkning er viktige redskaper for forebygging, peker på at skolens kjernevirksomhet, arbeidet med kompetansemål og grunnleggende ferdigheter, i seg selv er forebyggende.

3. Mangfoldskompetanse (interkulturell kompetanse)

Elever og lærere trenger kompetanse til å fortolke, kommunisere og handle i en kontekst av mangfold. For forebygging er ikke målet først og fremst å kjenne til forskjeller mellom grupper. Mangfoldskompetanse innebærer heller at målet er beredskap for å finne, akseptere og reflektere over forskjell så vel som likhet, på tvers av, men også innenfor ulike grupper.

4. Eierskap og forankring

Lærere og skoleledelse må selv definere skolens behov ut fra erfaringer med egen praksis og skolehverdag. Eierskap og motivasjon er forutsetninger for utvikling, og skolene selv må være ansvarlige for tiltakene som settes i gang. Forankring i skolens planer, langsiktighet og integrering i skolens øvrige virke er viktige faktorer for å videreutvikle det forebyggende arbeidet. Fagstoff, metode og pedagogiske opplegg som oppleves som relevante og aktuelle i lærernes hverdag skaper motivasjon og vilje til utprøving.

5. Skolen som helhet

Skoleledelsens og lærernes arbeid med forebygging gir best effekt om den gjennomsyrrer alle skolens nivåer, fra individuelle kunnskaper, ferdigheter og holdninger, til undervisningen, skoleledelse og skolens samarbeidspartnere som foreldre og lokalmiljø.